

[Odstup od dané situace]

Čakl, 29. 7. 1964

Odstup od dané situace znamená vykročení do prostoru nedanosti, tedy toho, co není dáno, ale co se otvírá teprve tomuto kroku. Otevřenost nepředmětného charakteru však není součástí (komponentou) situace, ale znamená přeznačení, překomponování, transfiguraci této situace. Není to prázdný prostor, který se rozkládá za hranicemi toho, co je ztvárněno. Situace je sama o sobě uzavřenou a onen volný prostor je výtvořem, novotvarem, je cestou která se nerozkládá ani nevede všemi směry. Vykročit kupředu od dané situace je možno jen některými (předem však nikdy neurčenými, neboť ne-danými) směry, či lépe: jen některými způsoby. Způsob této aktivity čili forma odstupu od daného znamená vždy určitou úzkou možnost, úzkou cestu, po níž lze jít jen při zachování určitých pravidel, určité struktury, která je vynálezem, ale která je pro další vykročování jakousi normou, která musí být zachována, má-li otevřenost zůstat otevřeností a nemá-li se opět uzavřít. Zkušenost učí, že jsou obvykle nebo alespoň často možné (resp. že je možno uskutečnit) i jiné cesty, než které byly proraženy po prvé; a málokdy první objevená či lépe: vynalezená cesta je tou nejlepší, nejefektivnější atd.